

Privredni razvoj – III dio

EU I CRNA GORA

Prof. dr Gordana Djurovic

Struktura

1. Faze procesa evropskih integracija
2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju EU i Crne Gore
 - 2.1. Priprema za pregovore: pregovarački tim i pregovaračka platforma
 - 2.2. Tok pregovora
 - 2.3. Koncesije i kvote
 - 2.4. Model »5+5«
 - 2.5. Mehanizam praćenja sprovođenja SSP
3. Kandidatura
4. Početak pristupnih pregovora
5. Status pregovora i sljedeće faze

1. Faze procesa El Crne Gore

- **I faza - Evropska regionalna integracija EEZ sa SFRJ (1967-1991):** prvi odnosi SFRJ sa EEZ, 1967 Memorandum o odnosima, 1971 SFRJ je postala korisnik Opšte šeme preferencijala EEZ. Ova šema preferencijala se sastojala od kompletnog oslobađanja carina za industrijske proizvode i polufabrikate i djelimičnog oslobađanja za određene poljoprivredne proizvode (oko 310 tarifnih pozicija su u tom periodu bile pokrivena ovom šemom).
- **Prvi trgovinski sporazumi:** dva trgovinska aranžmana uslijedila su 1970. i 1973. godine, koji su predstavljali pravni okvir za jačanje ekonomske saradnje.
- **II faza obustave, blokade i sporog oporavka integracija (1991-2000)**
- **III faza predstavlja proces stabilizacije i pridruživanja:** u koji je kratko ušla SRJ, a od februara 2003. godine nastavila SCG (trogodišnja faza), te od juna 2006. Crna Gora, tako da ovu fazu možemo posmatrati u dva potperioda (do i nakon obnove crnogorske nezavisnosti).
- **IV faza - Pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji (2010 -**

2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju EU i Crne Gore

I	Opšti principi	VI	Harmonizacija prava
II	Politički dijalog	VII	Pravosuđe i unutrašnji poslovi
III	Regionalna saradnja	VIII	Politike saradnje
IV	Slobodno kretanje roba	IX	Finansijska saradnja
V	Kretanje radnika, poslovni nastan, pružanje usluga, kapital	X	Institucionalne, opšte i završne odredbe

Crnogorski SSP potpisan je u Luksemburgu 15. oktobra 2007. godine, a stupio je na snagu 1. maja 2010. godine.

Trgovinski dio sporazuma počeo se primjenjivati od januara 2008. godine. 4

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore i EU

- Studija izvodljivosti EK – 12.4.2005.
- Pregovaračka direktiva EU – 12.7.2005.
- Pregovaračka platforma CG, pregovarački tim, septembar 2005.g.
- Početak pregovora 10.10.2005. godine (u okviru SCG)
- Poslije 21. 05.2006. – nastavak pregovora EU i Crne Gore kao nezavisne države
- Redovno izvještavanje o pregovorima – Vlada, ka javnosti, ka parlamentu
- Parafiranje SSP – 15.3.2007.
- Potpisivanje SSP – 15.10.2007. Luksemburg

Struktura ispregovaranog SSP CG i EU

PREAMBULA

- I OPŠTI PRINCIPI (čl. 2-9);
- II POLITIČKI DIJALOG (čl. 10-13);
- III REGIONALNA SARADNJA (čl. 14-17);
- IV SLOBODAN PROTOK ROBA (čl. 18);
Poglavlje I: Industrijski proizvodi (čl. 19-23);
Poglavlje II: Poljoprivreda i ribarstvo (čl. 24-33);
Poglavlje III: Zajedničke odredbe (čl. 34-48);
- V PROTOK LJUDI, OSNIVANJE, PRUŽANJE USLUGA, KAPITAL;
Poglavlje I: Kretanje radnika (čl. 59-51);
Poglavlje II: Osnivanje privrednih društava (čl. 52-58);
Poglavlje III: Pružanje usluga (čl. 59-61);
Poglavlje IV: Tekuća plaćanja i protok kapitala (čl. 62-64);
Poglavlje V: Opšte odredbe (čl. 65-71);
- VI USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA, SPROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA O KONKURENCIJI (čl. 72-79);
- VII PRAVDA, SLOBODA I BEZBJEDNOST (čl. 80-87);
- VIII POLITIKE SARADNJE (čl. 88-114);
- IX FINANSIJSKA SARADNJA (čl. 115-118);
- X INSTITUCIONALNE, OPŠTE I ZAVRŠNE ODREDBE (119-139);
Zajednička deklaracija o članu 75 (intelektualna svojina);
Deklaracija o članu 75 (intelektualna svojina) (čl. 125 i čl. 127);

ANEKSI

- I Crnogorske carinske koncesije za industrijske proizvode iz EU (čl. 21) – Ia i Ib
- II Definicija proizvoda od mlade govedine - „baby beef“ proizvoda (čl. 26)
- III Crnogorske carinske koncesije za primarne poljoprivredne proizvode iz EU (čl. 27) – IIIa, III b i IIIc
- IV Koncesije EU za riblje proizvode iz Crne Gore (čl. 29)
- V Crnogorske koncesije za riblje proizvode iz EU (čl. 30)
- VI Finansijske usluge (definicije) (čl. 52)
- VII Intelektualna, industrijska i komercijalna prava svojine (čl. 75)

PROTOKOLI

1. Trgovina prerađenim poljoprivrednim proizvodima (čl.25)
2. O uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli naziva vina, alkoholnih pića i aromatizovanih vina (čl. 28)
3. Definicija pojma „proizvodi sa porijeklom“ i metode administrativne saradnje (čl 44)
4. Kopneni transport (čl. 61)
5. Državna pomoć u industriji čelika (čl. 73)
6. Uzajamna administrativna pomoć u carinskim pitanjima (čl. 99)
7. Mehanizmi za rješavanje sporova (čl. 130)
8. Opšti principi za učešće Crne Gore u programima Zajednice (čl. 132)

Dinamika otvaranja tržišta industrijskih proizvoda

INDUSTRIJSKI PROIZVODI	Lista I	Lista II		Lista III	
Industrija – koja obuhvata glave carinske tarife od 25 do 97 (6.905 pozicija, tj. roba , što čini 67,5% ukupnog broja roba u Carinskoj tarifi CG, kojih je bilo 10.229 u završnoj godini pregovaranja SSP-a)	Proizvodi koje CG ne proizvodi i/ili nijesu osjetljivi	Osjetljivi ne-poljoprivredni proizvodi (industrijski proizvodi)		Više osjetljivi ne-poljoprivredni proizvodi	
	6.632 proizvoda (96% ukupne industrijske tarife)	33 proizvoda, što čini 0,5% ukupnog broja ind. proizvoda		237 proizvoda, što čini 3,5% ukupnog broja ind. proizvoda	
		Dinamika smanjenja	Prosječna carina	Dinamika smanjenja	Prosječna carina
Početno stanje (2007)		100%	4%	100%	10,67%
Prva godina primjene Privremenog sporazuma (2008)	Potpuna liberalizacija u trgovini sa EU nakon stupanja Privremenog sporazuma	80%	3,2%	85%	9,07%
Druga godina (2009)		50%	2,0%	70%	7,47%
Treća godina (2010)		25%	1%	55%	5,87%
Četvrta godina (2011)		0%	0%	40%	4,27%
Peta godina (2012)		0%	0%	20%	2,13%
Šesta godina (2013)		0%	0%	0%	0%

Koncesije u industriji

- **LISTA 1 – (6.632 – 96%)** proizvodi za koje će se tržište liberalizovati **odmah** nakon potpisivanja Sporazuma, odnosno nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma (Interim Agreement), što se ostvarilo usaglašavanjem crnogorske carinske tarife u decembru 2006.godine sa evropskom (HS 2007);
- **LISTA 2 (ANEKS IA SSP) – (36 – 0,5%) MANJE OSJETLJIVI INDUSTRIJSKI PROIZVODI** – postepeno snižavanje carinskih stopa u naredne **tri godine** (prvo na nivo od 80%, zatim 50% i nakon toga 25%; 1.januara treće godine nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma, uvozne carine za i za ovu kategoriju industrijskih proizvoda će biti **ukinute**; (33 tarifne stavke – mermer i ukrasni kamen, drvni proizvodi, dijelovi obuće, proizvodi od aluminijuma, rashladni uređaji i neki industrijski proizvodi koji se ne proizvode u CG, ali su značajan budžetski prihod po osnovu carina, npr. mobilni telefoni, putnička vozila, rashladni uređaji i sl.). Carinska tarifa za ove robe je bila 7% i niža.
- **LISTA 3 (ANEKS IB SSP) – (237 – 3,4%) VIŠE OSJETLJIVI INDUSTRIJSKI PROIZVODI** – postepeno snižavanje carinskih stopa u narednih **pet godina** (237 tarifnih stavki, agroindustrija, drvoprerađivačarstvo, koža i obuća, proizvodi od kamena, papirna industrija, neki proizvodi od aluminijuma, tekstilna industrija i metaloprerađivačarstvo).

Dinamika otvaranja tržišta poljoprivrednih proizvoda

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI	Lista I	Lista II	Lista III
Poljoprivreda Glave carinske tarife 1-24 (3.324 pozicije, 32,5% ukupnog broja roba u Carinskoj tarifi CG, kojih je bilo 10.229 u završnoj godini pregovaranja SSP-a)	Proizvodi koje CG ne proizvodi i nijesu osjetljivi 2.281 proizvod (68,6% ukupne poljoprivredne carinske tarife)	Osjetljivi polj. proizvodi 593 + 98 prerađevina (691 proizvod, 20,8% tarife poljoprivrednih)	Izuzetno osjetljivi proizvodi 342 + 11 poljopr. prerađevina (352 proizvoda, 10,6% tarife poljoprivrednih proizvoda)
Prva godina primjene Privremenog	Potpuna liberalizacija u trgovini sa EU nakon stupanja Privremenog sporazuma	80%	90%
Druga godina (2009)		60%	80%
Treća godina (2010)		40%	70%
Četvrta godina (2011)		20%	60%
Peta godina (2012)		0%	50%

Osnovni i preradjeni poljoprivredni proizvodi

LISTA 1 – proizvodi za koje će se tržište liberalizovati **odmah** nakon potpisivanja Sporazuma, odnosno nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma (Interim Agreement), jer CG nema interes da štiti carinskom zaštitom one sektore gdje nema proizvodnje; proizvodi iz ove kategorije su navedeni u **Aneksu IIIa i Protokolu 1 -aneks I**;

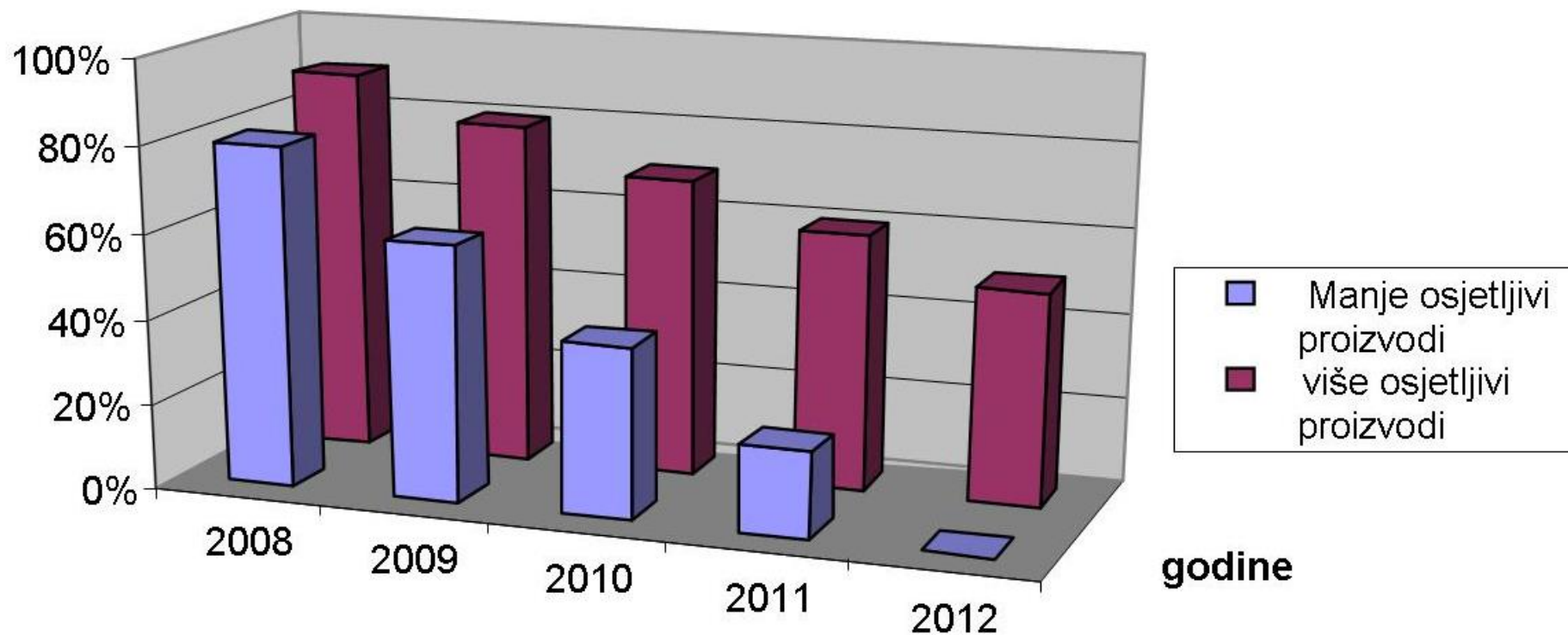
LISTA 2 – osjetljivi proizvodi - proizvodi za koje će se carinska zaštita progresivno eliminisati (smanjivati za po 20% godišnje) u narednih pet godina od stupanja na snagu privremenog sporazuma (2008-2012). **Od osnovnih poljoprivrednih proizvoda (Aneks IIIb)** na ovoj listi su: životinje za klanje (goveda, svinje i živina), svinjsko meso i masnoće, ostale partije živinskog mesa, surutka, jaja, ukrasno bilje i sadnice poljoprivrednog i šumskog bilja, od povrća: luk, šargarepa, mahunasto povrće, pečurke, od voća: smokve, agrumi, kupine, zatim kafa, pšenično brašno, prerađevine od voća i povrća, neka alkoholna pića, duvan. **Od prerađevina (Protokol 1 - aneks II, integralna tabela)** na ovoj listi su: konditorski proizvodi, neke vrste bezalkoholnih i alkoholnih pića, pivo, duvanski proizvodi.

LISTA 3 – najosjetljiviji poljoprivredni proizvodi - za koje će se u roku od narednih **pet godina** carinska zaštita smanjiti **do 50% postojećeg nivoa** do 2012.godine, tj. 10% godišnje u narednih 5 godina (koja pored *ad valorem* carinskih stopa uključuje i specifične stope - ranije prelevmani i sezonsku zaštitu), i na nivou od 50% carinske zaštite će ostati carina za ove proizvode sve do potpunog integrisanja na EU tržište, tj. do punopravnog članstva Crne Gore u EU.

LISTA 3 SADRŽI:

- **Osnovni poljoprivredni proizvodi (Aneks III c):** jagnjad za klanje, meso goveda svih kategorija, meso ovaca i koza svih kategorija, meso živine, soljeni i dimljeni proizvodi, mlijeko, pavlaka, jogurt, maslac i sir, med, krompir, paradajz, kupusnjače, krastavci, paprika i spanać, mandarine, grožđe, dinje i lubenice, jabuke, kruške, trešnje, višnje, kajsije, breskve, šljive, jagode, maline i kivi, maslinovo ulje i sve prerađevine o mesa.
- **Prerađeni poljoprivredni proizvodi (Protokol 1, Aneks II, integralna tabela)** : mlječni namazi i prirodna i mineralna voda.

Postepena liberalizacija osjetljivih i djelimična liberalizacija izuzetno osjetljivih poljoprivrednih proizvoda u crnogorskom SSP-u

KVOTE ZA VINO

- Na pregovorima je utvrđena i **kvota za vino (Protokol 2)**. Od strane Komisije je predložena kvota za bescarinski izvoz crnogorskog vina u iznosu od **16.000 hl** godišnje (tadašnji izvoz bio oko 3.000 hl), čime je omogućena asimetričnost u korist Crne Gore. Takođe, crnogorski pregovarački tim je ispregovarao znatno nižu kvotu za uvoz vina iz EU-25, koja iznosi 1500 hl prve godine nakon potpisivanja SSP-a, uz godišnje povećanje od 500 hl do maksimalno **3.500 hl**. Protokol 2 sadrži u Dodatku I listu svih zaštićenih naziva kvalitetnih (i stonih) vina u određenim regijama zemalja EU, koja imaju geografsku oznaku porijekla zaštićenu.
- Dodatna obaveza crnogorske delegacije je bila da se dostavi crnogorski predlog za **zaštićene geografske oznake porijekla** i da definiše Predlog zakona o vinu (regioni, sorte, geografske oznake i ostali bitni elementi za SSP). Regije iz kojih potiču kvalitetna vina u Crnoj Gori, a koje su se našle u ovom Dodatku su:
- **CRNOGORSKO PRIMORJE** (podregije: Boko-kotorska, Budvansko-barska, Ulcinjska i Grahovsko-nudolska) i
- **CRNOGORSKI BASEN SKADARSKOG JEZERA** (podregije: Podgorička₁₂ Crmnička, Riječka, Bjelopavlička i Katunska).

RIBE I RIBLJI PRIZVODI

- Vezano za utvrđivanje simetričnih **kvota za riblje proizvode (Aneksi IV i V)**, inicijalni obim kvote za izvoz konzervirane sardine sa 20 na 200 tona po stopi od 6% i inćuna sa 10 t na 200 t po stopi od 12,5%, uz mogućnost da se količina ove dvije vrste ribljih proizvoda nakon četvrte godine važenja SSP-a poveća na 250t, odnosno ukupno 500t (ukoliko u prethodnoj godini iskoristimo min 80% prethodno utvrđene kvote). Stope za riblje proizvode biće snižene postepeno do 2012.godine na nivo 70% MFN.
- Utvrđene su i **kvote za izvoz ribe** iz Crne Gore u EU na nivou od 20 t po stopi od 0% za: pastrmku, šarana, oradu i brancin (trout, carp, sea bream, sea bass; sardines, anchovies);

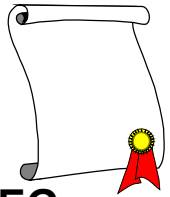
MLADA GOVEDINA

- Što se tiče **kvote za mladu govedinu (Aneks II)**, predstavnici EK su uvažili izložene argumente pregovaračkog tima i predložili kvotu za izvoz mlade junetine od **800t godišnje**, iako Crna Gora trenutno uopšte nije izvozila ovu kategoriju mesa u zemlje EU.
- bilo je potrebno ispuniti uslova za dobijanje tzv. izvoznog broja koji uključuje provjeru ispunjenosti EU standarda u našim klanicama i tehnološkim linijama).
- Prve **izvozne brojeve** crnogorske kompanije dobile su 2017. godine!
- U mesnoj industriji (Goranović, NK, Mesopromet, BP i Gradina Company, RO),
- ribarstvu (Rozafa doo, PG, Montefish, TV i Trio Mare, BR) i proizvodnji jaja i proizvoda od jaja (Rebra Commerce, HN, Ako Set, NK).

SPROVOĐENJE SSP – model “5 + 5”

U crnogorskom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU dogovoreni su slijedeći rokovi:

- a) **TRANZICIONI PERIOD OD 5 GODINA** koji se odnosi na maksimalni vremenski period za postepeno otvaranje tržišta i uspostavljanje zone slobodne trgovine između Evropske unije i Crne Gore (2008-2012) , kao i
- b) **IMPLEMENTACIONI PERIOD OD 5 GODINA** koji se odnosi na punu implementaciju odredbi svih članova Sporazuma, nakon pune ratifikacije SSP u svih 27 Parlamentata država članica EU .
- Pošto je SSP stupio na snagu 1. maja 2010.godine, po procjeni EK, Crna Gora bi trebala da u potpunosti ispuni obaveze iz SSP do maja 2015.godine.
- U tom smislu, 2015.godina je u 2010.godini procijenjena od strane crnogorski institucija kao godina „unutrašnje spremnosti za članstvo Crne Gore u Uniji“.

ČLAN 72 SSP

UGOVORNE STRANE POTVRĐUJU VAŽNOST USKLAĐIVANJA POSTOJEĆEG ZAKONODAVSTVA U CRNOJ GORI SA ZAKONODAVSTVOM ZAJEDNICE, KAO I NJEGOVOG EFIKASNOG SPROVOĐENJA. CRNA GORA ĆE NASTOJATI DA OSIGURA **POSTEPENO USKLAĐIVANJE SVOJIH POSTOJEĆIH ZAKONA I BUDUĆEG ZAKONODAVSTVA S PRAVNIM PROPISIMA ZAJEDNICE** (ACQUIS. CRNA GORA ĆE OSIGURATI ADEKVATNU IMPLEMENTACIJU I SPROVOĐENJE POSTOJEĆEG I BUDUĆEG ZAKONODAVSTVA.

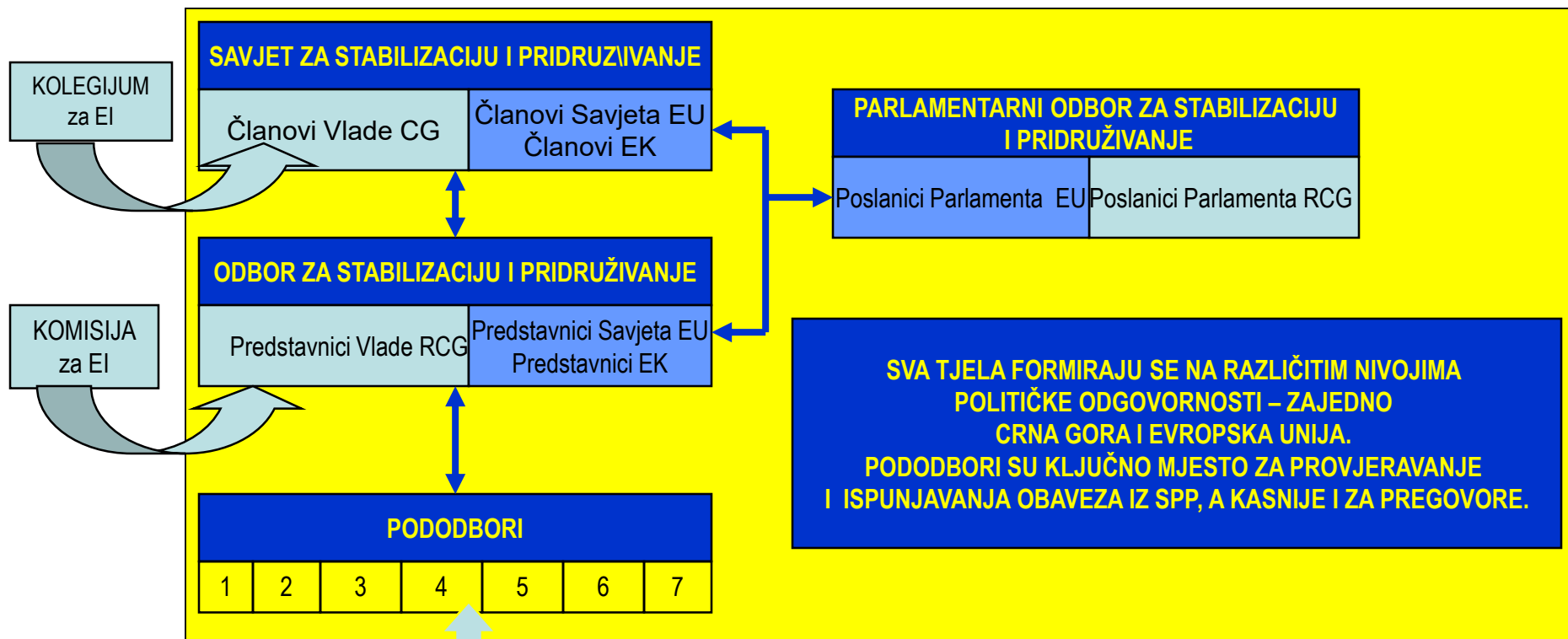
USKLAĐIVANJE ĆE ZAPOČETI DANOM POTPISIVANJA SPORAZUMA I POSTEPENO ĆE SE PROŠIRIVATI NA SVE ELEMENTE ACQUIS-A ZAJEDNICE IZ OVOG SPORAZUMA DO KRAJA TRANZICIONOG PERIODA UTVRĐENOG ČLANOM 8 OVOG SPORAZUMA (5 GODINA).

USKLAĐIVANJE ĆE, U RANOJ FAZI, BITI FOKUSIRANO NA OSNOVNE ELEMENTE ACQUIS-A KOJI SE ODOSE NA **UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE**, UKLJUČUJUĆI ZAKONODAVSTVO U OBLASTI **FINANSIJA, PRAVOSUĐA, SLOBODE I BEZBJEDNOSTI**, KAO I NA DRUGE OBLASTI TRGOVINE. U KASNIJOJ FAZI, CRNA GORA ĆE SE FOKUSIRATI NA OSTALE DJELOVE ACQUIS-A.

USKLAĐIVANJE ĆE SE SPROVODITI NA OSNOVU PROGRAMA O KOJEM ĆE SE DOGOVORITI EVROPSKA KOMISIJA I CRNA GORA.

CRNA GORA ĆE U DOGOVORU S EVROPSKOM KOMISIJOM DEFINISATI **MODALITETE ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA I RADNJI KOJE TREBA PREDUZIMATI U VEZI S NJEGOVIM SPROVOĐENJEM.**

INSTITUCIONALNI MEHANIZAM ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA SSP-a

1. GEI -TRGOVINA, INDUSTRIJA, CARINE I POREZI
2. GEI -POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO
3. GEI - UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJA
4. GEI - EKONOMSKA I FINANSIJSKA PITANJA I STATISTIKA
5. GEI - PRAVDA, SLOBODA, BEZBJEDNOST I MIGRACIJE
6. GEI - INOVACIJE, TEHNIČKI RAZVOJ I SOCIJALNA POLITIKA
7. GEI - SAOBRAĆAJ, ŽIV. SREDINA, ENERGETIKA I REGIONALNI RAZVOJ

Kasnije je dodat i PAR odbor !

Struktura / nadležnosti
Grupe za EI - GEI
odgovaraju zajedničkim
PODOBORIMA
za praćenje
implementacije SSP (danas
su to radne grupe za
pregovaračka poglavlja!

EFIKASNOST

Krenimo !

INTERNA SPREMNOST
ZA ČLANSTVO...

SSP sprovođenje (5)
1.5.2010.-1.5.2015.

EVOLUTIVNOST

2007

- USTAV
- SSP

2009 -2010

-SSP ratifikacija
- Vizna liberalizacija
- KANDIDATURA

2006

OBNOVA NEZAVISNOSTI
(trasiranje EI puta)

2008 – Privremeni sporazum

- NPI 2008 - 2012
- Zahtjev za članstvo u EU

2011

12 13 14 15 16 17 18 19 20 21...
Odluka, datum - 29.6.2012 – pristupni pregovori..

Potencijalni kandidat, kandidat, pregovori...

- Potpisivanje SSP - 15. oktobar 2007. Luksemburg
- Privremeni sporazum stupa na snagu - 1. januar 2008. (SSP na snazi d 1.5.2010.)
- Podnošenje zahtjeva za članstvo u EU – 15. decembar 2008.
- Odluka Savjeta EU o početku postupka za dobijanje pozitivnog mišljenja „Avis“- a, 23. april 2009.
- EK šalje **UPITNIK** - 22. jula 2009.godine (EK potroši 2-3 mjeseca za pripremu upitnika).
- **Priprema odgovora od strane Crne Gore.** Vrijeme za pripremu odgovora zavisi od prethodne pripremljenosti države, ali je svakoj državi do sada za kvalitetne i jasne odgovore trebalo najmanje **4 mjeseca** (uključujući i prevod na engleski jezik). **Odgovori** na 2178 pitanja predati su 9 decembra 2009.godine.
- **Zatim država potencijalni kandidat odgovara na dodatna pitanja.** Za dodatne odgovore i prevod na engleski jezik je potrebno minimum **4 nedjelje**. Dodatna pitanja (673) su stigla 1. marta 2010.godine, a na njih je **odgovoreno** do 12. aprila 2010.godine. Ukupno **2.851 pitanje**. Odgovori su pripremljeni na oko 6.000 strana, kog su pratile i 11.000 strana različitih aneksa (zakoni, strategije) – ukupno oko 17.000 strana teksta (www.upitnik.gov.me) U medjuvremenu, Crnu Goru su posjetili eksperti u **10 misija** i analizirali kapacitete naših institucija na terenu.
- **Evropska komisija nakon dobijanja ispunjenog upitnika počinje sa radom na mišljenju - „AVIS“-u.** Komisija za vrijeme pripreme mišljenja šalje dodatna pitanja i traži dodatna objašnjenja. Nakon sprovedenog projekta Upitnik, posjete ekspertskih misija, svih sastanaka odbora za praćenje implementacije SSP, Evropskoj komisiji treba najmanje **4-6 radnih mjeseci** za pripremu mišljenja.
- **Evropska komisija priprema (pozitivno) MIŠLJENJE – 9. novembar 2010.godine,** i šalje ga, preko Savjeta ministara (GAC), prema Savjetu EU.
- **Savjet (ministara) EU** takođe razmatra mišljenje EK i preporučuje Evropskom savjetu da podrži odluku o dodjeljivanju statusa kandidata.
- Na osnovu pozitivnog mišljenja – Avis-a, **Savjet odlučuje o tome da CG dobije STATUS KANDIDATA**, tj. da postane kandidat za članstvo u EU. **17. decembra 2010. godine.**
- 9.12.2011. Savjet donosi **USLOVNU ODLUKU O OTPOČINJANJU PRISTUPNIH PREGOVORA** sa CG u junu 2012
- 26.6.2012. Savjet usvaja odluku, koji 29.6.2012. potvrđuje Evropski savjet – o početku pristupnih pregovora sa CG
- **Prva MVK 29.6.2012**

Uslovna politička odluka o početku pristupnih pregovora

- Savjet EU, **9. decembra 2011. godine**, donio je uslovnu odluku da se počnu pristupni pregovori sa Crnom Gorom, uz uslov da:
- Crna Gora ostvari **dodatni progres u reformama i procesu sprovođenja zakona**, posebno u oblastima osnovnih prava i pravosudne reforme, kao i u oblasti pravde slobode i bezbjednosti;
- da o ostvarenom progresu EK pripremi **(proljećni) izvještaj** i da ga nakon toga razmotri Savjet (ministara) i donese odluku o tome da li je Crna Gora zaista spremna da počne pristupne pregovore u junu 2012. godine;
- da u međuvremenu EK bez odlaganja počne pripremu **Zajedničkog pregovaračkog okvira** država članica za buduće pristupne pregovore sa Crnom Gorom;
- da istovremeno Crna Gora pripremi svoj **pregovarački tim i pregovarački okvir**;
- da **multilateralni/eksplanatorni skrining** počne bez odlaganja već u prvoj polovini 2012. godine, prije formiranja Međuvladine konferencije (koja je planirana za jun 2012. godine);
- Crna Gora je, na prijedlog EK, prihvatila da **prvo počne pregovore u poglavljima 23** (Pravosuđe i osnovna prava) i **poglavlju 24** (Pravda, sloboda i bezbjednost).

NEGOTIATING POSITIONS are official documents whereby Montenegro has committed itself to adopt and implement the acquis. They comprise:

- **an introductory part** with a summary of the negotiating position: Montenegro's requests for transitional periods, the situation regarding a particular chapter at the time of preparation of the negotiating position, the degree of harmonisation with the acquis and assessment of the institutional capacity for implementation of the harmonised legislation;
- **a justification**, which provides a more detailed description of the situation regarding a particular chapter and the existing legislation, outlines the process of harmonisation with the acquis, provides a detailed justification of any requests for transitional periods and derogations and defines the institutional framework for implementing the harmonised legislation; and
 - **annexes** (if required – timetables, analyses, additional information).
- **Transitional periods (for C27..)**
 - are requested by candidate-countries for harmonisation with the acquis after the anticipated accession date
 - have to be clearly defined in terms of goals and time
 - must be convincing and well grounded, and
 - can also be requested by the EU.
- **Derogations** are requested by candidate-countries seeking a permanent derogation from the acquis, and are granted only in exceptional cases **(for use of EURO..C17)**
- If the European Union institutions require any additional information concerning the submitted negotiating positions, Montenegro prepares **additional clarifications**.

Otvaranje pristupnih pregovora sa EU: jubilarna markica i logo pristupnih pregovora

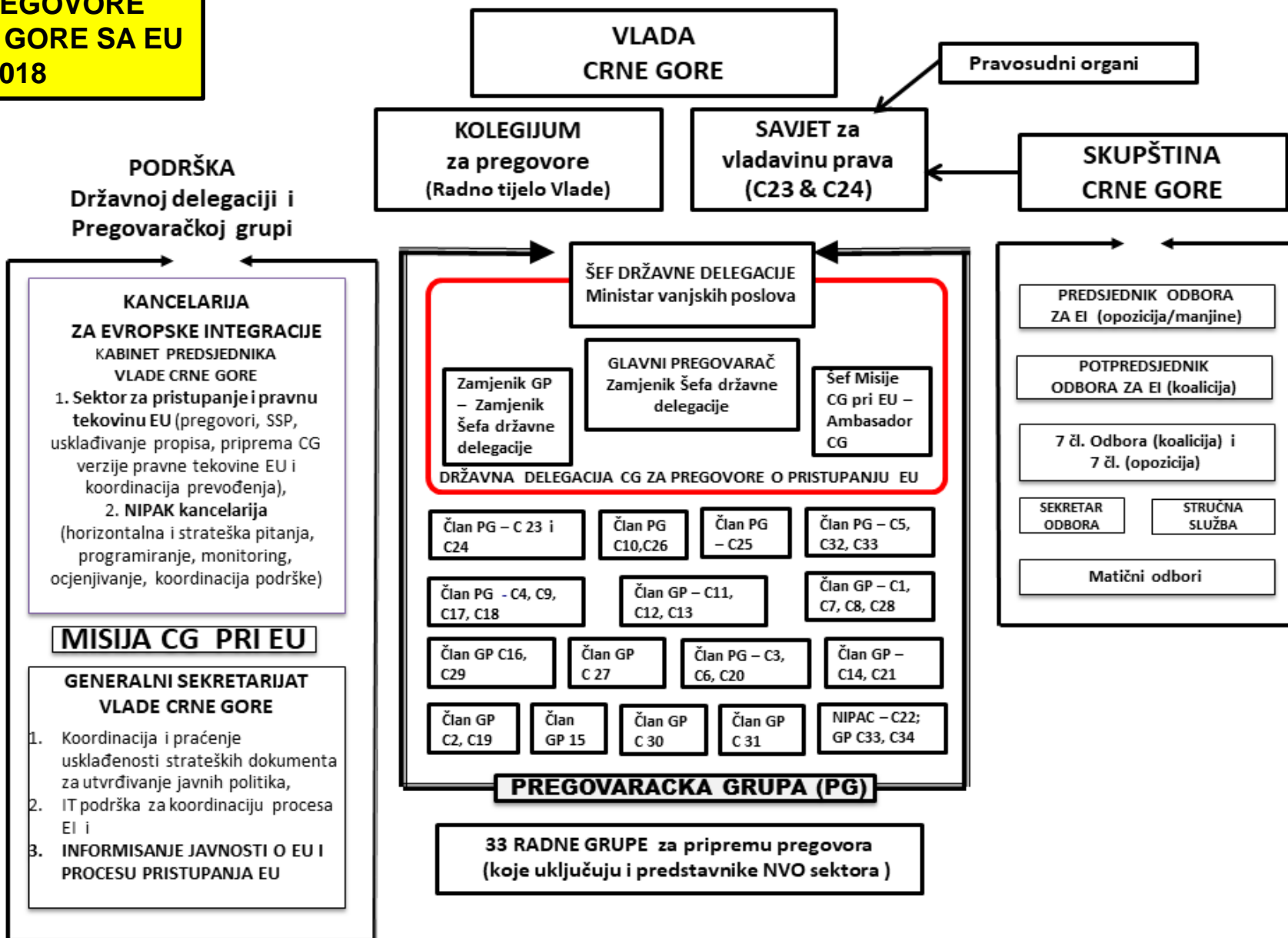
Otvaranje pristupnih
pregovora
29. jun 2012

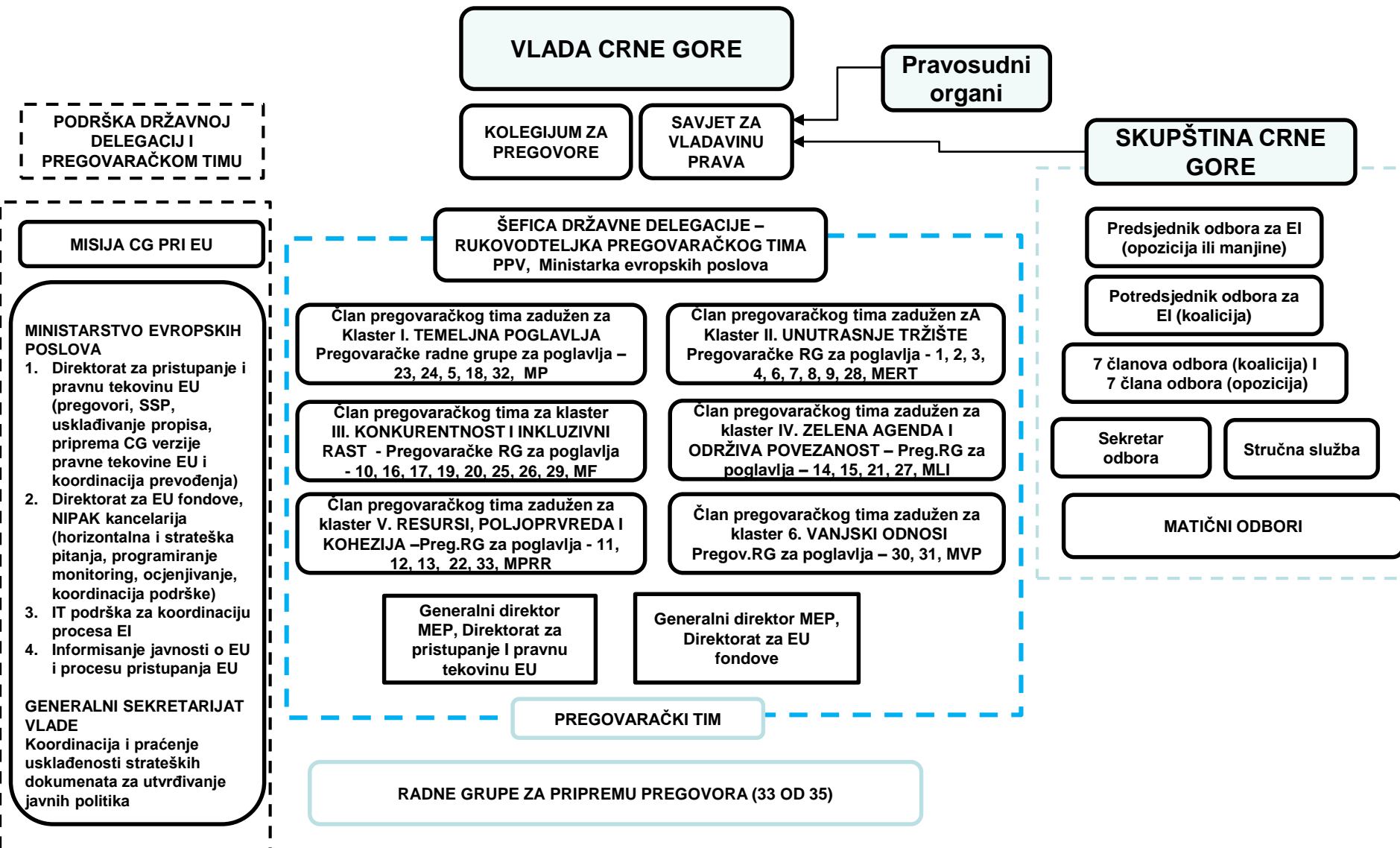
Logo pristupnih pregovora
9. maj 2012. godine

me4 eu
eu4 me
ja za evropu evropa za mene

**STRUKTURA
ZA PREGOVORE
CRNE GORE SA EU
MAJ 2018**

STRUKTURA ZA PREGOVORE CRNE GORE SA EVROPSKOM UNIJOM (JUL 2022)

VLADA CRNE GORE

Pravosudni organi

KOLEGIJUM ZA PREGOVORE

SAVJET ZA VLADAVINU PRAVA

SKUPŠTINA CRNE GORE

ŠEFICA DRŽAVNE DELEGACIJE – RUKOVODITELJKA PREGOVARAČKOG TIMA PPV, Ministarka evropskih poslova

Predsjednik odbora za EI (opozicija ili manjine)

Potpredsjednik odbora za EI (koalicija)

7 članova odbora (koalicija) i 7 člana odbora (opozicija)

Sekretar odbora

Stručna služba

MATIČNI ODBORI

MISIJA CG PRI EU

MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA

1. Direktorat za pristupanje i pravnu tekovinu EU (pregovori, SSP, usklađivanje propisa, priprema CG verzije pravne tekovine EU i koordinacija prevođenja)
2. Direktorat za EU fondove, NIPAK kancelarija (horizontalna i strateška pitanja, programiranje monitoring, ocjenjivanje, koordinacija podrške)
3. IT podrška za koordinaciju procesa EI
4. Informisanje javnosti o EU i procesu pristupanja EU

GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE

Koordinacija i praćenje usklađenosti strateških dokumenata za utvrđivanje javnih politika

Član pregovaračkog tima zadužen za Klaster I. TEMELJNA POGLAVLJA Pregovaračke radne grupe za poglavlja – 23, 24, 5, 18, 32, MP

Član pregovaračkog tima zadužen za Klaster II. UNUTRASNJE TRŽIŠTE Pregovaračke RG za poglavlja - 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 28, MERT

Član pregovaračkog tima za klaster III. KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST - Pregovaračke RG za poglavlja - 10, 16, 17, 19, 20, 25, 26, 29, MF

Član pregovaračkog tima zadužen za klaster IV. ZELENA AGENDA I ODRŽIVA POVEZANOST – Preg.RG za poglavlja – 14, 15, 21, 27, MLI

Član pregovaračkog tima zadužen za klaster V. RESURSI, POLJOPRVREDA I KOHEZIJA –Preg.RG za poglavlja - 11, 12, 13, 22, 33, MPRR

Član pregovaračkog tima zadužen za klaster 6. VANJSKI ODNOSI Pregov.RG za poglavlja – 30, 31, MVP

Generalni direktor MEP, Direktorat za pristupanje i pravnu tekovinu EU

Generalni direktor MEP, Direktorat za EU fondove

PREGOVARAČKI TIM

RADNE GRUPE ZA PRIPREMU PREGOVORA (33 OD 35)

Pregovaračku strukturu Crne Gore za pregovore sa EU čine:

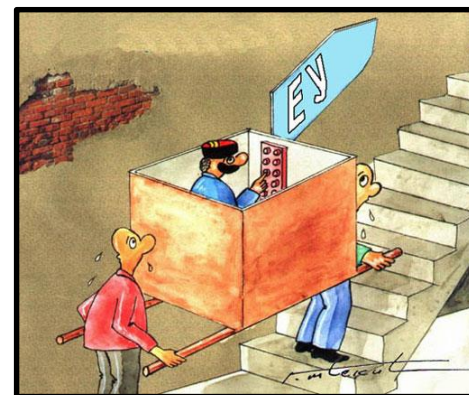
- **Kolegijum** za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji;
- **Državna delegacija** Crne Gore za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji;
- **Savjet za vladavinu prava** (Savjet);
- **Pregovaračka grupa** za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji;
- **Radne grupe** za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji po pojedinim poglavljima pregovora – pravne tekovine EU;
- **Kancelarija glavnog pregovarača** za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji i
- **Sekretarijat** Pregovaračke grupe.

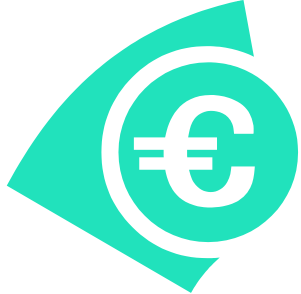

Zajednički pregovarački okvir EU...

Pregovori o pristupanju
Crne Gore u EU
MVK 29.6.2012.

- **Politika uslovljenosti:** Crna Gora treba da preuzme aktivnosti kako bi se riješili svi **granični sporovi** shodno principima mirnog poravnanja sporova, a u skladu sa Poveljom UN i UN konvencijom o zakonu na moru, uključujući i, ako je neophodno, obavezujuću nadležnost Međunarodnog suda pravde
- **Politika uslovljenosti u vezi sa SSP-om i Mišljenjem EK:** Ispunjavanje obaveza po SSP-u, kao i progres ostvaren u oblastima u kojima su prisutne slabosti (oblasti identifikovane u sedam političkih prioriteta) veoma su važni za normalan tog pregovaranja

...Poglavlje 17 otvoriti kasnije...

- **Euro:** Činjenica da Crna Gora koristi euro kao jedino zakonsko sredstvo plaćanja, i da je, stoga, bez standardnih instrumenata monetarne politike, čini da je fiskalna politika ostavljena kao glavni instrument (tačka 15).
- **Upotreba eura u Crnoj Gori, kao odluka crnogorskih vlasti u izuzetnim okolnostima, potpuno je različita od članstva u Eurozoni.**
- **To pitanje biće razmotreno tokom pregovora.**
- **Crna Gora će učestvovati u EMU kroz pristupanje kao DRŽAVA ČLANICA SA DEROGACIJOM (IZUZEĆEM) i pridružiće se eurozoni slijedeći odluku Savjeta u vezi sa tim,** kao rezultat ocjene ispunjenosti neophodnih uslova. Preostala pravna tekovina u ovoj oblasti u potpunosti će se primjenjivati od dana pristupanja.
- Izvedeno, može se zaključiti da ovo pitanje ostaje i dalje osjetljivo za države članice i da **poglavlje 17- ekonomska i monetarna politika, nije na listi prioriteta za rano otvaranje u pregovorima.**

III. THE LONGEST PROCEDURE (OPENING AND CLOSING BENCHMARKS FOR THE NEGOTIATIONS ON A SPECIFIC CHAPTER, AND INTERIM BENCHMARKS):

Explanatory screening **March 2012** → Bilateral screening → The EC prepares a **SCREENING REPORT** and recommends **OPENING BENCHMARKS FOR THE CHAPTER (ACTION PLANS)** to the Council → The EC performs monitoring, and when the Candidate Country meets the requirements, it drafts **THE OPENING BENCHMARK ASSESSMENT REPORT – OBAR** and submits it to the Council (*početak avgusta 2013*)

↓
The Council notes that the Opening Benchmarks have been met and invites the Candidate Country to submit its **NEGOTIATING POSITION** (*oktobar 2013*)

↓
The Candidate Country submits it and the EC prepares a **Draft EU Common Position** on the basis of the above Negotiating Position and recommends **the interim benchmarks** → The Council adopts the **EU COMMON POSITION AND INTERIM BENCHMARKS** and convenes an Intergovernmental Conference (*18. decembar 2013*)

↓
Chapter is opened and interim benchmarks are taken note of at the Intergovernmental Conference → To be followed by the holding of Negotiating Conferences and **technical consultations with the Mission (JLS sub-committee, 6 month reporting, per-view missions, composite report for progress report in July...)**

↓
The EC monitors the development and when **interim benchmarks are fulfilled**, it recommends the Council to invite the Candidate Country to submit an **INTERIM NEGOTIATING POSITION**

↓
The Council endorses the EC recommendation and invites the Candidate Country to submit its **Interim Negotiating Position**

↓
On the basis of which the EC draws up an **INTERIM DRAFT EU COMMON POSITION** and recommends **CLOSING BENCHMARKS** → The Council agrees

↓
The EC performs monitoring, and when it assesses that the Closing Benchmarks have been fulfilled, it draws up and submits to the Council a **DRAFT FINAL EU COMMON POSITION** and recommends temporary closure

↓
The Council agrees and convenes the Intergovernmental Conference

↓
The Intergovernmental Conference (temporarily) closes the chapter

↓
The EC performs monitoring and submits **semi-annual reports to the Council**

↓
Just before accession, the EC submits its **FINAL REPORT on Accession Negotiations**

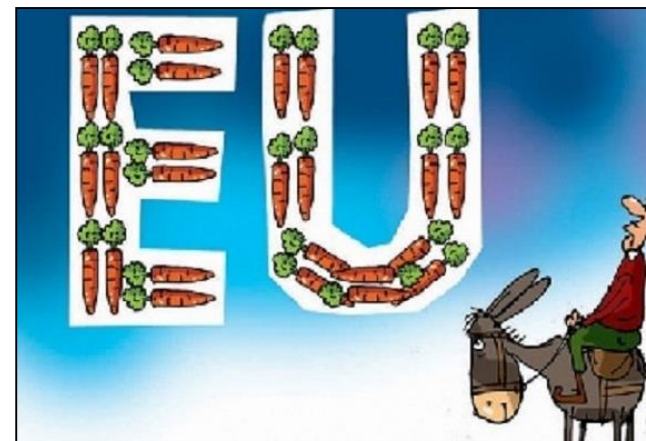
NEW RULES

...Suspendivna klauzula

- **Suspendivna klauzula:** U slučaju ozbiljnih i upornih kršenja **vrijednosti na kojima počiva Unija**, EK će, na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev treće strane (države članice) preporučiti suspendaciju pregovora i predložiti uslove za eventualno nastavljanje.
- Savjet će odlučiti kvalifikovanim većinom o takvoj preporuci, da li da suspenduje pregovore i kako da ih ponovo nastavi, nakon što čuje argumente Crne Gore.
- Države članice će učestvovati na Međuvladinoj konferenciji u skladu sa odlukom Savjeta, bez prejudiciranja opšteg zahtjeva za jednoglasnošću

Pregovaračka pozicija CG

- EU članstvo kao ključni spoljnopolitički prioritet
- Posvećenost rješavanju bilateralnih graničnih sporova
- Usklađivanje politika i sporazuma (koordinacija spoljne politike)
- Prihvatanje novih pravila pregovora za C23 & C24
- Euro, CG svjesna da će pristupanje EA uslijediti nakon pristupanja EU
- Jačanje konkurentnosti CG ekonomije
- Zajedničko tržište i 4 ekonomske slobode – postepeno uklanjanje svih barijera
- Jačanje administrativnih kapaciteta...
- CG treba da bude ravnopravna država članica EU jednom kad pristupi
- **Službeni jezik** – upotreba crnogorskog kao službenog jezika unutar institucija EU – doprinos obogaćivanju kulturne raznolikosti Unije
- Prelazna razdoblja gdje bude potrebno
- Posebno zahtjevna pitanja, po ocjeni CG biće:
 - 23 & 24
 - Poljoprivreda i ruralni razvoj; ribarstvo;
 - Zaštita životne sredine; Energetika; Transport;
 - Regionalna politika;
 - Industrija (njeno osavremenjivanje i restrukturiranje);

Proces donošenja pregovaračkih dokumenata

RADNA GRUPA

Izrađuje nacrt dokumenta, uz koordinaciju podoblasti

PREGOVARAČKA GRUPA

Ekspertski nivo, razmatra nacrt, daje sugestije za unapređenje (može vratiti na doradu), i konačno usvaja dokument

KOLEGIJUM ZA PREGOVORE

Politički nivo, PV, svi PPV, MEP koji je po f-ji glavni pregovarač

ODBOR ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, politički nivo, predsjedava opozicija, razmatra nacrt dokumenta, daje sugestije na unapređenje, može tražiti pojašnjenje, ali ne može zaustaviti proces donošenja pregovaračkih dokumenata

VLADA CRNE GORE, razmatra i usvaja

Tok pregovora (1)

- Pregovori o pristupanju su pregovori o uslovima pod kojim država kandidat pristupa Evropskoj uniji i njenim osnivačkim ugovorima, a koji se nakon završetka pregovora utvrđuju međunarodnim ugovorom između država članica Evropske unije i države kandidata, tzv. Ugovorom o pristupanju.

Tok pregovora (2)

- Proces analitičkog pregleda zakonodavstva (eksplanatorni, tj. multilateralni, te bilateralni skrining)
- Podnijeti izvještaji EK, koje je usvojila Radna grupa za proširenje, pa Savjet
- Održava se prva međuvladina konferencija na kojoj se otvaraju pregovori – 29.6.2012.
- Slijede naredne međuvaldine konferencije (MVK) na kojima se otvaraju i zatvaraju pregovaračka poglavlja

- Za svako pregovaračko poglavlje **Radna grupa za proširenje** (COELA) raspravlja o Izvještaju EK o analitičkoj ocjeni usklađenosti Crne Gore u konkretnoj oblasti; a **Savjet konačno odlučuje** o spremnosti za otvaranje odgovarajućeg poglavlja i eventualnim mjerilima za njegovo otvaranje;
- Ako su postavljena **mjerila za otvaranje**, Crna Gora ih ispunjava, EK ocjenjuje, a Savjet EU potvrđuje;
- Vlada Crne Gore priprema **pregovaračku poziciju**, dostavlja je Skupštinskom Odboru za evropske integracije na mišljenje, konačno utvrđuje i dostavlja Komisiji;
- Komisija izrađuje **Nacrt pregovaračke pozicije EU**, ispred država članica, što koordinira Generalni direktorat za susjedsku politiku i pregovore o proširenju; Radna grupa za proširenje Savjeta raspravlja o Nacrtu pregovaračke pozicije, što zatim ide na Komitet stalnih predstavnika (Coreper II*), dok konačno Savjet usvaja **Zajedničku pregovaračku poziciju EU** za otvaranje poglavlja na Međuvladinoj konferenciji;
- Poglavlja se otvara na Međuvladinoj konferenciji (MVK);
- Ako su postavljena **mjerila za zatvaranje**, Crna Gora ih ispunjava, Komisija ih ocjenjuje, a Savjet potvrđuje;
- Privremeno zatvaranje poglavlja na MVK; Neophodno je zatvoriti sva poglavlja, gdje se poglavlja 23 i 24, zajedno sa poglavljima 34 i 35 – zatvaraju na kraju pregovora;

• *Komitet stalnih predstavnika Vlada država članica EU.

- **Postizanje spremnosti za preuzimanje obaveza iz članstva** (ocjena)
- **Finalni pregovori o finansijskom aranžmanu** („finansijska koverta” za Crnu Goru – određivanje maksimalnog nivoa prenosa iz strukturnih fondova EU i dinamika pristupa, dogovoreni finansijski paket za direktna plaćanja, ruralni razvoj, privremeni finansijski instrumenti) 4
- **Definisanje pozicije CGu institucijama EU i finansijske obaveze CG** (nacionalna kontribucija, upisani kapital za EIB, razvojna pomoć, itd.);
- **Definisanje obaveza koje zemlja mora da ostvari tokom procesa ratifikacije ugovora;**
- **Potpisivanje Ugovora o pristupanju** (Accession Treaty), država kandidat postaje „zemlja pristupnica” (Acceding Country);
- Nakon potpisivanja Ugovora o pristupanju država počinje učestvovati u radu tijela Savjeta EU i Evropskog parlamenta - kao aktivni posmatrač;
- **Ratifikacija Ugovora o pristupanju u Skupštini Crne Gore** (ili drugi oblik potvrđivanja Ugovora o pristupanju, npr. referendum, ako tako odluči Skupština)
- **Saglasnost Evropskog parlamenta, podnošenje instrumenata o ratifikaciji od strane nacionalnih parlamenata država članica EU o Ugovoru o pristupanju Crne Gore u EU**
- **Odluka Savjeta EU o članstvu Crne Gore u EU** (**jednoglasnost**); ³⁶

MJERILA !

- Poglavlja 25. Nauka i istraživanje i 26. Obrazovanje i kultura, otvorena su bez posebnih mjerila i privremeno zatvorena istoga dana.
- Značajan broj pregovaračkih poglavlja otvoren je bez **mjerila za otvaranje poglavlja**, dok su za svaka od njih odmah definisana **mjerila za zatvaranje poglavlja**.
- Najsloženiji model pregovaranja je predviđen za poglavlja vladavine prava (23 i 24), koja se otvaraju akcionim planom (mjerilo za otvaranje), sprovode u prvoj fazi kroz ispunjavanje **privremenih mjerila** sadržanih u Akcionom planu, a u određenoj fazi dobijaju se konačna, zatvarajuća mjerila, pa se njihovim ispunjavanjem stižu uslovi da se i ova poglavlja zatvore. Svu složenost ovog modela pregovora možemo prikazati i hronološki na primjeru našeg pregovaračkog procesa:

PREGOVARAČKO POGLAVLJE		MJERILA (za otvaranje poglavlja, OM ili tranzici ona mjerila - TM)	Otvoreno / Zatvoreno	Mjerila za zatvaranje (ZM)
25	Nauka i istraživanje (privremeno zatvoreno)	Ne	18.12'12	/
26	Obrazovanje i kultura (privrem. zatvoreno)	Ne	15.4'13	/
23	Pravosuđe i osnovna prava (Mjerilo za otvaranje - Akcioni plan sa 45 TM za srednji rok)	Mjerilo za otvaranje - AP 45 TM	18.12.13	45 TM
24	Pravda, sloboda i bezbjednost (Mjerilo za otvaranje - AP sa 38 TM, srednji rok)	Mjerilo za otvaranje - AP 38 TM	18.12.13	38 TM
20	Preduzetništvo i industrijska politika	Ne	18.12.13	1
5	Javne nabavke	Ne	18.12.13	3
6	Pravo privrednih društava	Ne	18.12.13	4
7	Zaštita intelektualne svojine	Ne	31.03.14	4
10	Informaciono društvo i mediji	Ne	31.03.14	2
4	Slobodan protok kapitala	Ne	24.6'14	3
31	Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika	Ne	24.6'14	1
32	Finansijska kontrola	Ne	24.6'14	4
18	Statistika	Ne	16.12'14.	2
28	Zaštita potrošača i zdravlja	Ne	16.12'14.	3
29	Carinska unija	Ne	16.12'14.	2
33	Finansijske i budžetske odredbe	Ne	16.12'14.	1
16	Porezi	Ne	29.03'15.	3
30	Vanjski odnosi	Ne	29.03.'15. / 20.06.2017.	1
9	Finansijski servisi	Ne	22.06'15	5
21	Tran-evropske mreže	Ne	22.06'15	3
14	Saobraćajna politika	Ne	21.12'15.	3
15	Energetika	1	21.12'15.	4
12	Bezbjednost hrane, veter. i fitos. politika	3	28.06.2016.	3
13	Ribarstvo	1	28.06.2016.	2
11	Poljoprivreda i ruralni razvoj	1	13.12.2016.	2
19	Socijalna politika i zapošljavanje	1	13.12.2016.	3
1	Slobodan protok roba	3	20.06.2017.	4
22	Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	1	20.06.2017.	6
2	Sloboda kretanja radnika	0	11.12.2017.	1
3	Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	1	11.12.2017.	4
2	Slobodno kretanje radnika	Ne	20.06.2018.	1
22	Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	1	20.06.2018.	6
27	Životna sredina i klimatske promjene	1	10.12.2018.	8
8	Politika konkurencije ¹	5	30.6.2020.	4
Ukupno: Jun 2012 - Decembar 2018			33 / 3	91 ZM & 83 TM

**29.6.2012. –
30.06.2020.**

**Otvoreno 33
Privremeno
Zatvoreno 3**

**Poglavlja 23 i 24
Imaju tranziciona
mjerila koja su
ključna za
ukupnu
dinamiku
pregovora**

Održane međuvladine konferencije u okviru procesa pristupnih pregovora

MVK	Datum	Pregovaračko poglavlje	Broj otvorenih/ zatvorenih poglav.
1. Prva MVK – svečano otvaranje pregovora	29.06.2012.		
2. Druga MVK na ministarskom nivou	18.12.2012.	25	1/1
1.Prva konferencija sa CG na nivou zamjenika	15.04.2013.	26	2/2
3. Treća MVK na ministarskom nivou	18.12.2013.	23, 24, 5, 6, 20	7/2
2.Druga konferencija sa CG na nivou zamjenika	31.03.2014.	7, 10	9/2
4. Četvrta MVK na ministarskom nivou	24.06.2014.	4,31,32	12/2
5. Peta MVK na ministarskom nivou	16.12.2014.	18,28,29,33	16/2
3. Treća MVK na nivou zamjenika	29.03.2015.	16, 30	18/2
6. Šesta MVK na ministarskom nivou	22.06.2015.	9,21	20/2
7. Sedma MVK na ministarskom nivou	21.12.2015.	14,15	22/2
4. Četvrta MVK na nivou zamjenika	28.06.2016.	12,13	24/2
8. Osma MVK na ministarskom nivou	13.12.2016.	11, 19	26/2
9. Deveta MVK na ministarskom nivou	20.06.2017.	Otv. 1, 22 / Zatvor. 30	28/3
10. Deseta MVK na ministarskom nivou	11.12.2017.	2/0	30/3
11. MVK na ministarskom nivou	20.06.2018.	1/0	31/3
12. MVK na ministarskom nivou	10.12.2018.	1/0	32/3
5. MVK na nivou zamjenika	30.6.2020.	1/0	33/3
13. MVK na ministarskom nivou	22.6.2021.	0/0	33/3
14. MVK na ministarskom nivou	13.12.2021.	0/0	33/3

Slijedeće faze procesa EI

- **pregovori se vode po svim poglavljima Acquis-a** (33 poglavlja se pregovaraju, 2 ostaju za kraj (odnos sa institucijama EU i ostala pitanja) - dok se sve privremeno ne zatvori!
 - **Postizanje spremnosti za preuzimanje obaveza iz članstva**
 - **Finalni pregovori o finansijskom aranžmanu**
 - **Potpisivanje Ugovora o pristupanju** (Accession Treaty)
 - **Ratifikacija Ugovora o pristupanju u Skupštini Crne Gore** (ili drugi oblik potvrđivanja Ugovora o pristupanju, npr. referendum, ako tako odluči Skupština)
 - **Saglasnost Evropskog parlamenta, podnošenje instrumenata o ratifikaciji od strane nacionalnih parlamenata država članica EU o Ugovoru o pristupanju Crne Gore u EU**
 - **Odluka Savjeta EU o članstvu Crne Gore u EU**